СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 31. Джерзи Сіти, Н. Дж., понеділок, 8. лютого, 1926. VOL. XXXIV. No. 31. Jersey City, N. J., Monday, February 8. 1926. TREE CENTS

Вуглева інтервенція повалена в сенаті

ВАШИНГТОН, 5. лютого. — Резолюцію сенатора Ковпленда, яка надавала президентови право скликати на конференцію вуглевих властителів і майнерів, повалено нині в сенаті 47 голосами проти 27.

Сенатор Ковпленд заявив по голосованню, що він не перестане дальших заходів за вуглевою конференцією та що буде пригадувати справу сенатови кождого дня.

ПРОТИВНИКИ ПОДАТКОВОГО ЗАКОНА ДУМАЮТЬ ПОЧИНАТИ ОБСТРУКЦІЮ.

ВАШИНГТОН, 5. лютого. — Сенатори, які не хочуть допустити до ухвалення урядового проекту податкового закона, заповідають, що вони будуть старатися не допустити до ухвалення тої части проекту, яка знесить дозвіл подавати до публичного відома, кілько податку платять поодинокі особи й корпорації. Колиб сього зайшла потреба, то противники не будуть навіть боятися вжити обструкційних бесід.

ПОЛКОВНИК МИЧЕЛ ВЕДЕ АГІТАЦІЮ ЗА БУДОВОЮ АЕРОПЛЯНІВ.

ВАШИНГТОН, 5. Лютого. — Полковник Мичел, которого недавно здеградовано на пять літ за його критику висших офіцирів американської армії, видав публичний заклик до конгресу, щоби він ухвалив гроші на будованнє 600 металевих літаків на воздушну оборону Америки.

ПИТАННЄ ПРОГИБІЦІЇ РОЗБИВАЄ ЦЕРКВИ.

НЮ ЙОРК, 5. лютого. — Місцева щоденна ґазета Таймс вислала до всіх американських єпископів телеграми з просьбою подати її свої заяви про становище до прогібіційного закона. Досі ґазета дістала відповідь від 24 єпископів. З них 18 заявилося за прогибіційним законом, а 5 за обмеженнєм закона законодатною дорогою.

ПРОТИВНИКИ ПРОГИБІЦІЇ СКЛИКАЮТЬ КОНФЕРЕНЦІЮ ЗА ВІДКЛИКАННЄМ ЗАКОНА.

ВАШИНГТОН, 5. лютого. — Противники прогибіційного закона під проводом нюджерзького сенатора Еджа, захочені виступом Церковного Товариства Тверезости при епископальній церкві, скликують спеціяльну конференцію, щоби повести акцію за відкликаннєм прогибіції. Конференція відбудеться в Вашингтоні дня 22. лютого.

МЕКСИКО ОБСТОЮЄ СВОЇ ПРАВА.

МЕКСИКО, 5. лютого. — Президент Мексика Каєс заявив нині в розмові з американськими ґазетярами, що американський уряд посягає по невідкличні права Мексика. Каєс думає, що американський уряд дався намовити до сього кроку великими підприємцями. Він перечив немовби мексиканський уряд хотів ворогувати зі Злученими Державами; теперішний уряд лишень хоче обороняти права Мексика та виконувати свої закони. Він признав, що він прихиляється на сторону робітників, хоча хоче захоронити всі верстви населення.

НЮ ЙОРК ВИЗНАЧИВ ДВА МІЛІОНИ ДОЛЯРІВ НА УСУНЕННЄ СНІГУ.

НЮ ЙОРК, 5. лютого. — Нюйорська міська рада ухвалила нині мейорови 2 міліони долярів на кошти згортання та вивозу снігу з вулиць міста. Міська рада дала мейорови 10 днів часу на прочищеннє вулиць.

ВИТАЮТЬ НІМЕЦЬКИЙ КОРАБЕЛЬ ЯК ГЕРОЯ.

НЮ ЙОРК, 5. лютого. — Коли німецький корабель Вестфалія віздвав нині в нюйорський порт, на його привитаннє вийшли на причали величезні маси народа, щоби зложити йому своє признаннє за геройство, яке показали моряки Вестфалії, ратуючи моряків голяндського корабля Алькаїда.

СМЕРТЬ СЕРЕД ЗАВЕРУХИ.

НЮАРК, Ню Джерзі, 5. лютого. — Місцева поліція дістала нині вечером алярм від родини італійського іміґранта А. Мавро, що він не вертав цілу добу домів. Родина боялася, що він упав жертвою рабунку, бо хтось міг довідатися, що він мае при собі більшу суму, яку він взяв на закупно дому. Заким поліція найшла загубленого, на поліцію донесено, що на одному розі вулиць найдено присипаного снігом чоловіка. Коли його тіло відставлено під поліційною сторожею до одного погребового заведення, родина пізнала там пропавшого Мавра. В кишенях його так і найдено 31,000 долярів, які покійний узяв зі собою.

ЩО КОШТУЄ ДОБУВАННЯ ВУГЛЯ.

ФІЛАДЕЛФІЯ, 5. лютого. — В своїй публичній заяві з приводу зірвання вуглевих переговорів Джан Луис, голова майнерської юнії, каже, що завдяки 5 місяцям страйку 250 майнерів лишилося при життю, бо добуваннє вугля коштує місячно яких 50 майнерів.

ЗАСУД ЗА КРАДІЖ.

АРХАНГЕЛЬСК, Московщина, 3. лютого. — Тутешний совєтський суд засудив Григорія Капланда на 6 місяців тюрми за крадіж $3,750 з тутешнього імпортового офісу.

30-ЛІТТЯ СМЕРТИ МИХ. ДРАГОМАНОВА.

У Подебрадах улаштував комітет обєднаних товариств: руханкового т-ва „Січ", споживчого т-ва „Україна", возикового „Єдність", подебр. філії української сел. Спілки та української Акад. Громади дня 26. XII. 1925 в салі „Zalozna" Святочну Академію з слідуючою програмою: Павло Богацький „Загальний образ громадсько-політичної, літературної та наукової роботи М. Драгоманова", 2) хор Української Акад. Громади: „Прометей", 3) Д-р Карло Коберський: „Вплив Драгоманова на українське відродження в Галичині". Прибрану салю украшував гарний бюст роботи Марії Стовбененкової.

НАЙШЛИ МУМІЮ НА СИБІРІ.

У найдальшій сибірській тайзі (праліс) найшли на дереві мумію Якута первісного сибірського племени. Якут цей був похоронений на дереві. Зодягнений був у коштовний кожух із соболів і горностаїв, а замуміфіковане незнаними якимись хемікаліями. В Уралі відкрили печеру довшу як 30 км. У тій печері найшли кістяк коня, дуже похожий на нинішнього коня але з рилом.

ГОДИННИК БЕЗ ЦИФЕРБЛЯТУ І ВКАЗІВОК.

Тепер залізнича комунікація (головно підземні залізниці, що йдуть по собі майже в півминутових відступах) вимагає годинників, що йшли би точно, а передівсім, щоби публика як найскорше оріентувалася в часі. Тому вже й давнійше на годинниках римські числа заступлено простими грубими чертками. Всетаки ці годинники вимагали ще значного напруження зору. Останніми часами на англійських двірцях пробують завести годинники, в котрих замісць цифербляту і вказівок є дві великі таблиці. На лівій появляються числа годин, на правій минути. Мінутові зміни наступають при помочі електричности.

ПОБІДА ПІДДУБНОГО В ФІЛАДЕЛЬФІЇ, ПА.

В пятницю, 5. лютого, відбулася боротьба в Український Гали. В головній боротьбі виступав Піддубний. Галя була переповнена, так, що прийшлося її заперти, бо вже більше не можна було людий помістити. Коли Піддубний появився на сцені, публика приняла його грімкими оплесками. Його противник, Ганс Шулєр, Австрієць, не міг видержати сили Піддубного, котрий положив його на лопатки протягом 18. мінут.

Іван Піддубний.

ДЕ ПІДДУБНИЙ БУДЕ БОРОТИСЯ.

В Пасейк, Н. Дж., Іван Піддубний виступає 9. лютого в гали під ч. 3 Монрое стр.

В Трентон, Н. Дж., Іван Піддубний буде боротися 10. лютого в Арморі Гол.

В Балтімор, Мд., Іван Піддубний буде боротися 11. лютого, в Станіслас Авдіторіюм на Алісана стр.

В Нюарк, Н. Дж. Іван Піддубний буде боротися в пятницю 12. лютого, в гали під ч. 290 Ню Йорк Аве.

В Філадельфії Піддубний буде боротися 15. лютого в Українській Гали, 849 Н. Френклин стр.

В Бостон, Масс. Іван Піддубний буде боротися у вівторок, 16. лютого в великій Механик гали.

ГАШИШЕВІ ОРҐІЇ ДРУЗІВ.

Племя Друзів у Сирії, яке збунтувалося проти французької влади, любить дуже гашиш. Уживання, а радше надуживання того упяняючого напитку, прибрало у них характер народніх торжеств, що відбуваються менше-більше що два місяці. Друзи приготовляються до них строгим постом. Пополудни у святочний день уставляють на вулицях великі столи, а на них дзбани з гашишовим вином. На отвертім огні вариться багато дробу й козини. Доми освітлюють смолоскипами і лямпами, а як западе сумерк, засідають до столів. Як попоїли, забираються до гашиша, який небаром дає про себе знати „знати". Чоловіки зачинають кричати, співають воєнні пісні й гимни свого племени, стають до дикого танцю, стріляють. Вкінці доходить до пияцьких оргій. Хто може, волічеться ще до дому, а більшість Друзів засипляє на вулиці.

ЗОЛОТО В ВОДІ.

Вчені ствердили, що в воді пливуть частинки золота, але досі не знати як його добувати. Славний німецький хемік Габер досліджував містоту золота в морі і в ріці Рені. Пробки води з ріжних місць виказували дуже нерівномірну скількість золота, що доходила до одної стотисячної части міліграма в літрі, а пересічна скількість була одна третя того числа. Згаданий вчений каже, що з Рену випливає річно до моря на 200 кг. Вдалося теж доказати, що в воді Рену є і срібло, майже двічі стільки, що золота. Але досі технічно не знають добувати золота з води.

З ЧОГО СКЛАДАЄТЬСЯ ЛЮДСЬКИЙ МОЗОК.

На засіданні французької академії наук професор Дегрез здав справоздання зі своїх докладних дослідів над хемічними складниками людського мозку. Він каже, що фосфор є головним мінеральним складником мозку, бо на 1000 грамів мізкової маси буває 9—12 грамів фосфорового квасу, дальше 3½—5 грамів сірки, 1.70 — 3 грами соди, 1¼—3 грами потасу, 20—30 центиграмів магнезії та 4—6 центиграмів вапна.

Німецькі тирольські діти в обороні рідної мови і краю

ВІДЕНЬ, 5. лютого. — До помочі батькам і вчителям в Трентіно (південній частині Тиролю, яку віддано Італії) в обороні рідної німецької мови проти італійського розбою спішать і діти. І то сі діти стають в боротьбі вже замолоду хитрі і проворні як старі.

Коли американська кореспондентка питалася в громаді Куртащ тамошних дітий про місцеву урядову італійську школу, то всі діти відповідали так хитро, аби обійти дійсну правду, що вони сеї школи не хотять і її ненавидять, а тільки вказували, що вони не мають з неї користи, бо не знають і не розуміють чужої італійської мови. Колиж кореспондентка спиталась, чи вони учаться дома по німецьки, то діти глянули на неї підзорливо і не відповіли нічого.

А надії наука німецької мови в окупованій частині Тиролю відбувається єдино тільки по приватних домах, де теж її переслідє і заборонює італійський фашістський уряд.

Кореспондентка перейшлась по домах сеї громади і других і помітила всюди, що дітий учать учителі, студенти і батьки німецької мови, історії Тиролю і його опису. Одночасно батьки висмівають італійських учителів і учительок і приучують дітвору вже змалку хитрити і кривити душею перед вчителями та буцімто виявляти їм пошану, хотяй поправді їх разом з батьками висмівають та ненавидять. Неодна італійська вчителька, котра се знає, не може сього переболіти й іноді гірко плаче над своєю незавидною долею.

Найприкрійше у сій прикрій ситуації не нападаннє урядових властий безпеченства на приватні доми та забираннє шкільних книжок в німецькій мові, хотяй би їх читали батьки дітям, або навіть самі діти для себе.

Сей розбій розпалює енавість Тирольців до Італії, а зокрема виховує завзятих ворогів Італії серед німецьких дітий, які колись будуть борцями і схотять при всякій нагоді відплатитись окупантам за томаннє і неволеннє їх душі.

ПРО ЛІГУ НАРОДІВ І ПЛЯН ДОСА.

БЕРЛІН, 5. лютого. — Німецькі націоналісти і монархісти промовчують справу згоди Німеччини приступити до Ліги Народів, начебто нишком годячись на сей крок. Одначе рівночасно не покидають дальшої різкої критики пляну Доса, який, кажуть, грозить повною економічною руїною Німеччині.

НІМЕЦЬКИЙ БИЗНЕС В РОСІЇ.

БЕРЛІН, 5. лютого. — Російське совєтське правительство дало виключну концесію німецькому товариству Едельметаль Акціен Ґезельшафт на вивіз плятини і споріднених металів з Росії. Се товариство контролюють лиш німецькі промисловці. (Копальні плятини в Росії находяться в ґуберії Пермській. Там добувають 93% цілої продукції плятини світа).

ФРАНЦІЯ, АНГЛІЯ, МАЛА АНТАНТА.

ПАРИЖ, 5. лютого. — За спонукою Франції „мала антанта" (Чехо-Словаччина, Югославія, Румунія) скликала нараду на 11. с. м. в Тімішорі, в Румунії, для обговорення змови в Будапешті для підроблювання французьких паперових франків. Англія заявила на се Франції, що вона спричинює, що так звана „мала антанта" мішається в не своє діло.

ПРЕСТОЛОНАСЛІДНИК У ФАРМЕРА.

ЛОНДОН, 5. лютого. — Сьогодня був князь Валії з двома братами на ловах в Молтон Мавбрей, в Лістершер. Вечером по ловах усі вечеряли в хаті одного тамошнього фармера.

„УЧАТЬ" СОЦІЯЛІЗМУ.

ВІДЕНЬ, 5. лютого. — Соціялдемократи в Гайлігенштадтi, в Австрії, перемінили тамошню старинну літню палату цісаревни Марії Тереси на партійну соціялістичну школу.

(Чи не краще було на щось мудрійшого перемінити, наприклад музей або бібліотеку!)

РОСІЯ І ШВАЙЦАРІЯ.

МОСКВА, 5. лютого. — Російське совєтське правительство повідомило Лігу Народів, що воно візьме участь в міжнародній розоружній конференції, як що ся конференція не буде у Швайцарії але в Бельгії.

ПРОТИ-СОВЄТСЬКИЙ РУХ СЕРЕД РОБІТНИКІВ.

РИГА, 5. лютого. — З Москви повідомляють, що в Катеринославі, на Україні, арештовано 173 робітників за принадлежність до революційних проти-совєтських організацій.

ПОЛЬСЬКИЙ ЖИД ЛИШИВ ВЕЛИКІ ГРОШІ.

ВАРШАВА, 5. лютого. — До польського уряду зголосилось 40 Жидів, котрі кажуть, що їх своях Штера, котрий помер в Південній Африці, не маючи ні жінки ні дітий, оставив майна в копальнях золота і діямантів вартости $1,000,000,000. Вони хотять, щоб польський уряд упімнувся за сим майном яко спадком для них.

„СОБВЕЙ" В МОСКВІ.

МОСКВА, 5. лютого. — Управа міських зелізниць постановила побудувати в Москві три підземні зелізничі шляхи. Будова потриває до 1930 року.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодинока число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницю:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
З Канади надежить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЯК ВИГЛЯДАЄ СЬОГОРІЧНА КОЛЯДА

БОФАЛО, Н. Й.

З нагоди спільної просфори, яка відбулася дня 10. січня, зложено $52 на Рідну Школу, які вже відослано до Обєднання для висилки до старого краю.

Жертвували: Михайло Кавалір $2, а по $1: Микола Купчак, Юрій Гура, Іван Синякевич, Григорій Плотиця, о. Олекса Пристай, Іван Токар (студ.), Оксана Пристай, п. Нагорна, Стефан Пришлівський, Ева Гура, Лука Качор, Стефан Град, Анна Когут, П. Сукмановський, М. Вітровий, В. Перожак, К. Малайній, В. Крупяк, В. Олексюк, Т. Василюк, К. Дідур, Стефан Войтович, Іван Смитанський, Іван Станькевич, Семен Семак, Іван Маласт мол., Матвій Лютий, Петро Судин, П. Яковенко, М. Пришлівський, Іван Сидорович, М. Білянський; по 50 ц.: Зофія Штельмах, П. Смитанська, Т. Новосадлий, П. Стецюк, В. Мальчоє, М. Дульнявка, І. Гуцул, І. Блакіта, І. Лукач, В. Паньків, П. Левкуц, Г. Дисик, В. Рудик, М. Пчоляр, М. Плотиця; по 25 ц.: М. Паньків, Катерина Сидорович, Г. Цьопик, А. Блакіта, М. Сиглова, Ю. Грицик, Самуляк, Ленський, Головатий, Кузіна, а Анна і Теодозія Качор 35 ц., а Марія і Анна Пирожак 50 ц. Дрібними датками зібрано $7.15, разом $52.

ШИКАГО, ИЛЛ.

Наш громадянин Булка устроїв забаву в честь своєї дочки Іванни, що саме скінчила публичну школу.

Підчас забави забрав слово гром. Михайло Яворський і пригадав присутним, що ми забавляємося в тім місяцю, в якім треба памятати при кождій нагоді на нашу Рідну Школу в Рідним краю. Не треба було тратити богато слів, бо на забаві були самі свідомі громадяни, які сейчас зложили охотно свої лепти.

Жертвували по $5: Андрій Булка, Михайло Чуба, Михайло Яворський; по $2: Семен Чуба, Іван Булка, Стефан Чуба; по $1: Микола Стехняк, Семен Паньчук і Михайло Булка. Разом вислано до Обєднання $24.10.

КАНЗАС СИТІ, КАНЗ.

Колядою зайнялися: П. Ярема, Д. Яремко, С. Зводук, Н. Янчишин.

Жертвували: Д. Яремко $2; по $1: П. Ярема, С. Зводук, Н. Янчишин, І. Кузьма, С. Кузьма, Т. Машута, М. Крикливий, В. Шиляк, Я. Русак, В. Крихов, Д. Кархут, І. Купа. Разом $14.

На весілю у В. Фединиціа зібрано $3, а жертвували по 1: В. Фединишин, М. Борівець і Н. Саган.

Разом вислано до Обєднання $17 з призначенням на Рідну Школу.

АРНОЛЬД, ПА.

Заколядовано на Рідну Школу $40, які переслав касієр Іван Федан до Обєднання для висилки до краю.

ЕМБРІДЖ, ПА.

В громаді Ембрідж, Па., зайнялися колядою слідуючі шкільні діти: Стефанія Негребецька, Марія Винярчик, Марія Лаврінок, Марія Петрушкевич, Марія Дружицька, Олена Хлиста, Стефанія Гищик і Евгенія Хлиста.

В громаді Вудлавн, Па., колядували: Теодор Мотичик, Юстина Древна, Стефанія Подоляк, Анастазія Хить, Микола Шпук, Михайло Чиж і Микола Баранник і заколядували $15.75. Разом заколядовано $56.52 і вислано на Рідну Школу через Обєднання в Филаделфії.

ЧІЧЕРІН ПРО НАЦІОНАЛЬНІ МЕНЬШОСТИ В ПОЛЬЩІ

Представник паризького дневника „Матен" і копенгагського „Політікен" мав нагоду розмовляти з совєтським комісарем закордонних справ Чічеріном на тему польсько-большевицького зближення. Те зближення — на думку Чічеріна — є конечністю. Тоді здивований розмовець вказав комісареви на славянські меньшости в Польщі.

Він сказав:

— Так, але чи справа славянських національних меньшостий в Польщі, меньшостий, які мабуть тяготіють до Росії, не є все постійною точкою тертя між обома державами?

На те Чічерін відповів:

— Маю надію, що польський уряд своєю ЛІБЕРАЛЬНОЮ політикою дозволить нам просто відійти від тих справ, не цікавитись ними. Зрештою, вже тепер МОСКОВСЬКИЙ уряд НЕ ЦІКАВИТЬСЯ СПРАВАМИ ТИХ МЕНЬШОСТИЙ. Ту справу полагодить будуче поколіннє а... будуче поколіннє хиба не є стороною, що заключує договори.

А вжеж, хто заключив ризький трактат і перерізав живе тіло українського й білоруського народу, не буде цікавитися справами „національних меньшостий" в Польщі і може зовсім спокійно передати їх грядучим поколінням.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

До чого доводить диктатура.

Всяка диктатура є насильством і нема ріжниці що до цего, чи диктатором є одиниця чи ціла кляса. Є вона явищем ненормальним і переходовим і має своє оправданнє тільки тоді, коли є часова. І має за завданнє, привернути нормальні відносини та відвернути хвилеву небезпеку, що загрожує державі чи народови. Так розуміли диктатуру старинні Римляне, які винайшли той рід влади. В той спосіб можна оправдати новітні диктатури, а зосібна диктатуру фашистів в Італії, про яку саме хочемо говорити.

Італійський диктатор Беніто Муссоліні вийшов на публичну видівню в часі, коли наступила в Італії страшенна повоєнна кріза. Коли панувала велика дорожня, коли фабрики не працювали, а сотки тисяч вернувших з поля битви робітників опинилися на вулиці без притулку і можности заробітку на житте. Італії грозила тоді велика небезпека, бо в краю почалася ширити большевицька агітація, яка знайшла тут підхожий грунт для державного перевороту, а большевицький переворот був би знова приніс цілковиту руїну цілому краеви.

Грозила отже італійському народови велика національна катастрофа. І то тим більша, що супроти тої небезпеки показався безрадним тодішний італійський парлямент, а ще більше безрадним італійський король, який міг був взяти керму держави в свої руки, але не мав до цего відваги ні здібности.

В тім моменті, італійські фашисти, що рекрутувалися головно з жовнірів, що боролися в світовій війні, підняли під проводом Беніта Муссоліні похід на Рим, заняли столицю та перебрали фактичний провід в державі.

І треба їм признати, що вони вспіли наладнати відносини, що зєднали собі признаннє у своїм народі і у чужих. Вони обняли владу в імя великої ідеї — ратування італійської держави від упадку і в імя тої ідеї завели безоглядний послух владі.

Все було би добре, якщоби фашисти були обмежилися до цего, щоби тільки відвернути нещастя від народу та привернути нормальні відносини. Їх диктатура була би виправдана, а заразом була би добрим і повчаючим приміром, як ратувати нарід від хаосу та руїни. Але влада це дуже принадна птиця. Раз її заволодівши, не так легко її покидають. Таке дасться завважити і у фашистів. Використавши случай і обнявши раз владу, провідник фашистів Муссоліні навіть не думає уступати. Перше держався він при диктатурі з рації державної конечности, а тепер держиться силою. Перше ратував Італію, а тепер пхає її на бездорожа.

Муссоліні являється тепер добрим приміром щодо цего, як то небезпечно передавати владу в одні руки. І то навіть в руки людей ідейних і здібних, бож Муссоліні є таким. Через владу перевернулося йому одначе в голові і, він захорував сегодня на манияка. Йому видається, що Рим це столиця давньої римської імперії, яку він саме покликаний відбудувати. Щоби перевести свої імперіялістичні пляни, скупчив він цілу владу в своїх власних руках, знищив террором всяку опозицію, а з італійського короля зробив безвладну марйонетку. Обсадивши полицію і армію, а навіть инші уряди самими заріднними фашистами, прибив всякий опозиційний голос в краю, а тепер взявся ще й до тої опозиції, що живе поза границями Італії. Саме тепер поставив він під суд найвизначніших людей, що живуть за кордоном, а не симпатизують з методами фашистів, а навіть зарядив конфіскати їх маєтків. Між иншими позбавлено в той спосіб майна бувшого премієра Нітті, який відомий зі своїх праць, в яких вивів то насильство, якого доконав Клемансо версальським договором.

Фашисти завели рівнож велику національну нетолеранцію. Вони гнетуть Німців в Полудневім Тиролю, який їм припав в версальськім договорі, не менше як Поляки гнобуть Українців або другі непольські народи. Вони знесли там всі німецькі школи та переслідують науку німецької мови навіть по домах. Вони замикали Німців до тюрми за уживання ялинки підчас Різдвяних Свят, бо такого звичаю нема в Італії, а фашисти хочуть показати цілому світови, що Італія це тільки одні італійський народ. Фашисти почали завзяту агітацію навіть в Швайцарії і підбурюють швайцарських Італійців до відірвання себе від Швайцарії, з якою вони злучені сотки літ і де їм живеться під кождим оглядом добре.

Диктатура Муссолінього довела вже до того, що ціла Европа зачинає негодувати на Італію. В Німеччині і Австрії йдуть сильні демонстрації проти неї, а відносини заострюються з дня на день. Вони відбиваються і тут в Америці. Протифашистський рух слідний тут не тільки між масонами, але і в демократичній партії, яка перед кількома днями заявилася проти всяких полекш в справі сплати довгів з боку Італії, бо ті полекші тільки скріпляють Муссолінього та його утопійну політику, що йде до заглади демократизму. А Америка як демократична держава не повинна прикладати рук до того діла.

Муссоліні перебрав міру. Як диктатор був добрий на якийсь час. Тепер він більше шкодить чим помагає державі, але держатися при владі буде ще далі, бо опозиція має замкнені уста, а король без значіння. Та катастрофа вивела його на верх, катастрофа його й скине, хиба що само опамятається і заверне з хибної дороги.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Коляда на Рідну Школу.

Як попередних років так і сего Українці міста Елизабет, Н. Дж., не забули на Рідну Школу. Колядували в неділю 17-го січня, в понеділок 18-го вечером, на Йордан вечером і в неділю 24-го січня. За той час вдалось обійти три дільниці міста Елизабет, Н. Дж. Помимо лихої погоди то знов докучливого зимна колядники свою роботу зробили як слід. Участь в коляді брали на переміну нижше подані громадяни, а декотрі з них кождого висше згадано дня; декотрі два рази, а в неділю 24. січня допомогло вісьмох членів тов. Січових Стрільців. На повне признаннє заслугує п. Стефан Грабар, котрий помимо перепрацьовання з приводу свят зібрав першого дня більші шкільні діти при співучасти п-ни Анни Левчик, п-ни Лесі Кінаш, Якова Красновського, Т. Луняка, Ст. Шийки, Григор. Кардаша, Ол. Нагірного, Т. Чечеля, Ст. Задорецького і др. обійшли Елизабет Порт. Слідуючого вечера вже були тільки мужеські сили, а то: Ст. Грабар, Ст. Шийка, Гр. Кардаш, Іван Сенько, Мих. Заканич, Федор Федош.

На Бей-вей вказував замешкалих Українців, Володимир Малиняк, а проводив Ст. Шийка. В неділю 24-го зібралось більше число, а то: Яків Красновський, Тео. Стасюк, Теод. Луняк, Григор. Кардаш, Іван Левчик, Вол. Бялецький, Мих. Заканич і др.

Всюди принимали радо колядників, окрім двох чи трох хат, та там не був сором колядникам, а тим, що не хотіли чи не уміли зрозуміти ціли.

Безперечно, що коляда не була-б так щедро дописала якби не щедрий дар Франка Нюленда, президента Линден Нешенел Банку, який був гостем у п. Левчика, а довідавшись на яку ціль збирається гроші, жертвував суму $50.00. Жертвували слідуючі:

З Елизабетпорт: по $5.00: Мартин Ях і Др. Вавринець Урбан; $4.00: Юрій Шевчук, по $2: Стефан Задорецький, Йосиф Міськів, Еміль Мамчак, Стефан Фуртас, Івась Кіценюк, Михайло Романович, Теодор Матвієць, Василь Кардаш; по $1: Яків Красновський, Олекса Нагірний, Тома Чечель, Теодор Луняк, Юрій Поливчак, Андрій Брода, Данько Стець, Петро Крохмаль, Іван Кертичак, Михайло Безкоровайний, Михайло Генега, Йосиф Богдан, Михайло Маркович, Андрій Рудницький, М. Ковальчик, Гр. Павлович, Матвій Могила, Кирило Возняк, Мих. Огар, Вас. Вовчко, Вас. Подан, Афтанас Кемпа, Стефан Пограничний, Семен Каня, Василь Гундович, Фортуна Олександер, Бальницький, Юрій Гвіздь, І. Ільків, Петро Остапчук, Іван Пошивак, Юрій Пятковський; по 65 ц. Йосиф Заторський; по 55 ц.: Микита Народжай; по 50 ц.: Август Чайковський, Василь Бурак, Кушмида; по 25 ц.: Павло Бучій, Дмитро Штим, Мих. Глух, Н. Н., Н. Н., надвишка 55 ц. Разом $66.50.

На Бей-вей: по $5.00: Петро Пітула; по $1.50 Іван Качор; по $1.00: Катерина Мушинська, Марія Загула, Іван Кузьма, Юрій Фрайко, Василь Куцій, Гнат Циктор, Онуфрій Гай, Дмитро Вайда, Олена Клюсь, Титус Гонимар, Стефан Шийка, А. Гороховський; по 50 ц.: Теодор Поливка, Петро Габрий, Петро Чарний, Мих. Шарий. Разом $20.50.

Елизабет, гора міста: Frank Nevel, президент Linden National Bank зложив $50.00; по $5.00: Василь Левчик і Лука Мовчан; $3.50 Григорій Пайкош; по $2.00: Стефан Матлага, Іван Павлик, о. Максим Кінаш, Андрій Поливчак, Марія Кінаш, Р. Слободян, Мих. Процак, Марія Бялецький; по $1.00: Василь Гарбовський, Вас. Світич, Мих. Світич, Осип Ткач, Іван Пердза, Василь Грега, Мих. Гелей, Олекса Світич, Андрій Буса, Іван Сокира, Іван Пелещак, Мих. Напованець, Мих. Кухта, Теодор Федош, Іван Крупа, Теод. Полянський, Іван Гарасимчук, Іван Сенько, Мих. Заканич, Адам Лесняк, Петро Ковальчик, Василь Гловацький, Микола Губик, Яцко Шубяк, Іван Світич, Іван Крупа, Михайло Фецула, Михайло Сухорський, Іван Зелінка, Кость Качуряк, Василь Мазурик, Федор Федич, Михайло Сокира, Юрій Атаманець, Дмитро Доньчак, Онуфер Зизяк, Стефан Грабар; по 50 ц.: Панько Котис, Мих. Либа, Анна Крупа, Микола Скарип, Дмитро Зазуля, Володимир Бялецький; по 25 цнт.: Микола Іванів, Анна Милян. Разом $120.00. Загальне зіставлення: Елизабетпорт $66.50, Бей-вей $20.50, Елизабет (гора міста) $120.00. Разом $207.00. Гроші вислано через Обєднаннє на Рідну Школу в Галичині.

Р. Слободян.

НОВА ЗБІРКА УКРАЇНСЬКИХ ПІСЕНЬ.

Відомий в Ню Йорку й околиці театральний артист п. С. Комишевський видав нову збірку українських пісень п. з. „128 найкращих українських пісень". Се пісні без слів, а можна їх грати на скрипці, мандоліні, альті, саксофоні, корнеті, кларнеті, флеті і инших сольових інструментах.

Властивих українських пісень є в тій збірці лише 110, а відтак ідуть за порядком: „Пісня червоної армії", „Марсельєза" і 16 популярних пісень російських.

Заборато усіх тих пісень, аби можна тут вичислити їх заголовки, але загально треба сказати, що та збірка повинна найтися в руках кождого музикального Українця. Деякі з надрукованих тут мельодій можна подибати в инших музичних збірниках, але є богато таких творів, які ще ніколи не були ніде печатані, а придбав їх п. Комишевський ще на Україні і держав їх доси в рукописях. Між ними є кільканайцять таких, що їх справді можна вважати перлами нашої народньої музичної творчости.

Між 110-ма українськими мельодіями находимо 3 пісні жидівські (які приходять в українських театральних виставах), 2 халяндри (циганські танці) і лезгінка (кавказький танець). Між світськими мельодіями подибуємо три коляди. Для тих, що люблються в скочних мельодіях, поміщено в збірці: дрібушечки, 1 танець, 5 оригінальних козачків і 1 коломийку.

Друковані усі ті пісні на тривким папері, окладинка прикрашена гарною 3-кольоровою українською вишивкою. Заголовок подано в двох мовах: українській і англійській. Зміст (заголовки пісень) надруковано по українськи і рівнорядно азбукою англійською (з вимовою пригідною для Американців).

Ціна сеї цікавої збірки $2.00, разом з почтовою пересилкою.

Наклад невеликий, тож треба поспішитися з замовленням. В самім Ню Йорку в протягу тижня розійшлося вже понад 200 примірників.

Хто цікавиться нашою народньою музикою, не пофальшованою ріжними несовісними спекулянтами, нехай пришле на адресу „Свободи" (Svoboda, 83 Grand St., Jersey City, N. J.) $2.00, а дістане згадану збірку відворотною почтою просто до свого дому.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

Повідомленнє!

Згідно з параграф. 56. статутів У. Н. Союза, сим повідомляю всіх Вп. Головних Урядників У. Н. Союза, що:

РІЧНЕ ЗАСІДАННЄ ГОЛОВНОГО УРЯДУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

розпічнеться

в середу, дня 17. лютого с. р.

О ГОДИНІ 9-ТІЙ РАНО

В ДОМІ У. Н. СОЮЗА

під ч. 83 Гренд Стр., Джерзи Сіті, Н. Дж.

І. КАШТАНЮК, гол. рек. секретар.

ДОПИСІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Коляда школярів на Рідну Школу.

Українська громада в Ню Йорку призначила всю сьогорічну коляду на Рідну Школу. Усіх колядників поділено на три ґрупи: школярів місцевої української школи, поодиноких громадян (нок) і висланників ріжних місцевих товариств. Усім тим колядникам Управа Української Школи в Ню Йорку видала відповідні нумеровані книжечки, на яких колядники мали записувати докладно імена всіх жертводавців і жертвовані ними квоти.

З повисшого виходить, що сьогорічний звіт з коляди в Ню Йорку буде складатися з трох частий; а що рахунки двох дальших ґруп ще доси не викінчені, то нині подаємо до публичного відома рахунок першої ґрупи — школярів. Рахунки поодиноких громадян і представників окремих товариств будуть опубліковані пізнійше.

Українські школярі і школярки ходили колядувати одинцем або ґрупами. Поданий тут звіт є представлений після клас. Подаємо імена маленьких колядників і заколядовані ними квоти, а пропускаємо числа їх книжечок, бо се для загалу зайве.

I. кляса А.

Ольга Гуцалюк, Василь і Михайло Козуляк, Марія Савка	$5.00
Франя Ґловацька, Олена Сокальська,	1.75
Евгенія Ґулай	3.50
Броніcл. Жуковська, Анна Кіт	5.00
Анна Курчій, Семен Курчій	1.80
Михайло Матіїв	5.00
Володимир Микитович	4.00
Кат. Павлусів, Марія Шарко, Василь Устяк	3.44
Софія Пархин	1.00
Анна й Емілія Піварські	0.75
Марія і Іван Сідляр	5.00
Разом	$36.24

I. кляса Б.

Іван Свитак, Іван Веньґер, Михайло Бриґідир	$20.35
Іван і Павло Боршовський	17.00
Ольга Дембіцька, Стефанія Озеранець, Юлія Якимець	15.00
Марія Ґриґулич, Розалія Сидоряк, Анна Козак, Стефанія Закутинська	11.25
Василь, Григорій і Пилип Ґула, Антін Музика	10.25
Анна Расяк, Анна Курчак, Анна Дмитришин	10.00
Ольга й Іван Веньґер, Михайло Веньґер, Іван Свитак	9.45
Марія Свіца, Ольга Галецька	8.50
Петро Григулич, Василь Бінас, Мирослав Щур, Петро Шеплявий	8.25
Йосиф Петрів, Володимир Озеранець	6.88
Стефанія Гук	6.00
Микола Редчук	5.00
Франя Дуда, Любка Кмита	4.70
Станислав і Володислав Борис, Стефан Вікович	4.50
Ґеня Мотюк	4.00
Франко Ґембаровський	3.70
Стефанія Музика, Францішка Бойчук	3.40
Мих. Дубик, Мих. Бриґідир	2.60
Мих. Гнатович, Мих. Дубик	2.30
Емілія і Катерина Атаманюк, Марія Ґриґулич, Розалія Сидоряк, Стефанія Закутинська	2.10
Федько Семенкевич	2.00
Марія Закутинська	2.00
Анна Корпало, Марія Закутинська	1.50
Марія Стецька, Марія Похмурська	1.00
Юлія Баглай	0.25
Разом	$161.98

II. кляса.

Стефанія Аґрест, Анна Бінас	$10.00
Марта Михалюк, Юлія Скиба, Анна Мазурчак, Марія Михалюк, Стефанія Шипула	33.40
Леонія Ґембаровська	2.00
Анна Ковалишин	7.15
Анна Кука	20.15
Анна Мандрона	2.10
Ева Миськевич	4.10
Марія Москаль	7.10
Франя Кошлейчук, Анна Петрів, Софія Ґула	12.62
Іван Антонишин	3.40
Василь Горбатюк	1.00
Йосиф Кіт	8.78
Іван Кріль, Волод. Босий	13.44
Стефан Кривий	3.50
Данило Марусевич, Стефан Марусевич, Данило Хома	13.25
Василь Мельцик	4.00
Андрій і Марія Стехнович	5.30
Іван-Свіца, Стефан Хохуляк	8.23
Іван Теплий, Іван Баран	14.45
Евгеній Тураш	14.35
Мирослав Тураш	7.95
Володимир Савицький	0.75
Юлія Скиба	0.50
Разом	$197.52

III. і IV. кляса.

Анна Вінтоняк, Марія і Ольга Сулима, Софія і Марія Савка	$6.95
Дмитро Олексин	5.00
Олена Іванишин	1.60
Еміліян, Михайло і Ольга Гузар, Іван Василиків	31.95
Іван Гулай	1.75
Роман Добак	1.00
Йосиф Жуковський	9.20
Стефан Пановяк, Данило Чіпак	19.15
Михайло Сукач	1.00
Катерина Баляс, Анастазія Савицька, Евгенія Мамчур	11.35
Мотря Бих	8.05
Ольга Гнатів, Юлія Горбатюк	3.80
Анна Коваль, Ольга Сулима, Марія Вінтоняк	11.00
Ірена і Мирослава Ленчук	1.00
Марія Похмурська	4.25
Марія і Петро Пилипюк	4.75
Анна Вінтоняк, Марія Сулима, Софія Савка	14.15
Параска Баляс, Анна Гонтарук	6.50
Марія Йосик	4.40
Петро Олійник, Мих. Міськевич	1.00
Катер. Брилинська, Ольга Добак	2.75
Разом	$150.80

З української школи при улиці Ротґерс ходили колядувати отсі діти: Володимир Виганець, Іван Галущак, Олена Назаревич, Анна і Марія Наконечна, Анна Підгайна, Стефанія Стефанишин, Евгенія і Параска Стешин. Вони заколядували разом $52.50

З української школи при 43-ій Вест Улиці передав п. Іван Серафин (поіменного спису не доручено) 30.00

Загально усі кляси заколядували квоту $628.84

О. С.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Коляда з української діточої школи при 332 Вест 43-ій улиці.

Зложили жертви: Стефан Яворський $5.00; Теодор Пітула $2.50; Йосиф Олещук $4.00; Іван Лацік і Йосиф Заволюк по $3.00; Левонько $2.45; по $2.00 зложили: Іван Серафин, Козак, Василь Горбатюк, Галунка, Бойко, Френк Олещук, Василь Наґелський, І. Антонюк, Василь Ґораль, Антін Драґан, Алекс Жрик, Ілько Витак; Михайло Віґак $1.50; Семен Марків і А. Шевчук по $1.25; по $1.00: Банера, Іван Витак, Стефан Луцка, Пиртко, Василь Луцка, Стефан Червінський, Василь Червінський, Іван Семенко, Гайдамака, М. Брицька, Ґавер, Петро Прийма, Микола Ремес, Северин Шимків, Казик Мушіль, Іван Піґович, Кароль Ґліва, Ярош, Олекса Ситник, Гоя, Дашкевич, Френк Лещук; по 50 цнт.: Стефан Малінович, Теодор Малінович, Стах Драґан, Евдоха Олесько; по 25 цнт.: Михайло Перес і Василь Сопчак. Разом заколядовано $74.80.

Іван Серафин.

СТ. ЛУИС, МО.

На допомогу голодному селу в нашій Галичині.

Тутешня українська громада зібрала 100 долярів і вислала їх через Обеднанне в Филаделфії на поміч голодному селу в Галичині.

Обеднанне вислало призначену суму до Комітету у Льові, відки ми тепер одержали отсе письмо:

Дорогі Земляки:

За посередництвом Обеднання Українських Орґанізацій в Филаделфії одержали ми **100 долярів (словами сто долярів).**

В часі забави (балю) згадали Ви про голод в старому краю і призначили весь дохід з балю на допомогу голодуючому населенню многострадальної галицько - володимирської волости. Щиросердечна подяка належиться Вам за це від імени голодуючого населення. Ваш вчинок доказує, що Українці денебудь закине їх доля, становлять суцільну громаду, яка взаїмно допомагає собі; тішиться радісними подіями, сумує і співчуває нещастям. Ще раз дякуємо за жертви і просимо від нашого імени подякувати всім поодиноким жертводавцям.

Остаємо з правдивим поважанням за Краевий Комітет Допомоги Голодному Селу:
Др Дмитро Левицький, голова;
Володимир Целевич, секретар.
(Печать).

ВЕСТБУРІ, НЮ ЙОРК.

Коляда на допомогу спаралізованому товаришови.

Підчас послідних свят Різдва члени відділу ч. 267 Українського Народного Союза пішли по своїх знакомих з колядою, щоби заколядувати на поміч для свого товариша гр. Івана Козуба. Коляда дала 119 дол., 75 центів, з чого також уділено 15 долярів допомоги одному нашому імігрантови, котрий хорий на сухоти, та через свою недугу не міг приступити до організації. На сю суму зложилися отсі жертводавці:

По $5.00: С. Гладкий; по $4.00: Г. Зубик; по $3.00: П. Тешлюк; по $2.00: В. Бозун, А. Білецкі, Г. Олещук, Я. Сас, Д. Рохман, А. Рутовіч, В. Сайка, Антоневіч, П. Лотоцкі, М. Хомик, О. Поліщук, В. Вавричук, Л. Пакалюк, Г. Безлюк, Т. Пакалюк; по $1.50: Г. Зубик, М. Вільк, Г. Дацків, Г. Задорожний, С. Зук; по $1.00: М. Марченко, О. Ясіньскі, П. Крих, П. Білоник, П. Кравчук, М. Сторожук, М. Лихорай, М. Черняк, В. Голубовіч, Д. Гучак, О. Года, К. Сас, Є. Яцковскі, К. Малічак, О. Топка, М. Бабюк, П. Месек, С. Іваночок, М. Кулинич, Ґ. Шавяк, Ф. Заяць, Г. Андрушко, І. Козак, Н. Рапацкі, І. Куба, В. Лукіян, Т. Ярош, Ль. Янчак, Г. Білецкі, І. Ковальчук, Н. Кабленко, І. Хоптяний, П. Ґойдик, Д. Марцинюк, Г. Мазій, Т. Трач, Т. Аґрест, Ю. Куць, М. Сторжук, Я. Голоднюк, Й. Литвин, К. Дармограй, Т. Сковер, Д. Перчук, В. Оховский, Й. Рубаха, О. Вавричук, М. Лучка, Д. Яроцкі, І. Решітка, І. Комаренец, В. Ґалабурда, Н. Лещук, М. Гапановіч, І. Бородавчук, П. Олійник, Н. Богатчук, Д. Кривак, С. Сенькевіч, М. Марцинюк, Г. Загоруйко, А. Пастушенко, Д. Белфорд; по 75 ц.: Ф. Індзуровскі; по 50 ц.: К. Осанчук, А. Бородюк, М. Л., В. Решітка, М. Данилів, Андрій, Г. Дериш, Л. Года, Підґурский, Т. Миронишин, О. Гладкі, І. Козуб; по 25 ц.: Й. Г., А. С.

ГАЙДАМАЦЬКИЙ СКАРБ.

Повість з кінця XVIII століття.
За В. Лозинським
переповів Михайло Ценівський.

(27)

(Докінчення)

Фоґельвандер минув трупа й війшов до печери. Страшне побачили його очі. То був образ проймаючий, грізний. Наче привид...

Печера була напів освітлена. Крізь густе листя корчів, що росли буйно при її вході, наче крізь живі, зелені занавіси, впадали в глибину соніщні проміні. Їх світло, продираючись поміж порушуване вітром галузя, дріжало дивно й щось маґічного додавало цілому образови.

На самій середині печери лежав другий труп. Шия його була страшно пошарпана на кусні, так що голова відділювалася майже від тулова. Ця страшна рана не могла походити від звичайної зброї — лише зуби якогось хижого, розбішеного звіряти могли знущатися так страшно над своєю жертвою... В руках можна було бачити буру шерсть, що походила певне з Бімбаші. Лице покусане, що годі пізнати; довга, чорна борода вкрита застиглою кровю.

Фоґельвандер з відразою відвернувся — але зір його впав зараз на инший, ще може грізніший образ.

Геть у глибині печери видно було свіжо відкопану яму. Тут зараз Фоґельвандер побачив Бімбашу, як ґаркотів бішено й кинувся на якогось третього чоловіка. По рудій бороді, по рисах лиця й по одіню пізнав офіцир у неживому — Шахіна, торговця душ... Лежав на взнак весь у крови, з страшним пятном смерти на лиці, викривленому великим болем.

Трохимів пес станув на грудях Шахінови, ґаркотів безперестанно, дико жевріючі очи впялив у лице трупа, віддихом досягав його і так хвильку ждав, начеб хотів переконатися, чи жертва не показує ще знаків життя.

Фоґельвандер підійшов іще блище й побачив, що Шахінові уста були страшно роззявлені й напхані золотими пястрами... З під трупа визирав пукнений мішок; з нього розсипалися дукати, рублі, ланцюхи золоті, шнурки перел і коралів...

Ціла та часть печери засіяна була золотом і дорогоцінностями... Лежали тут у безпорядку чаші, перстені, нашийники, срібні чари й найріжнійші золоті й срібні гроші. Золото дивно блестіло в калюжі крови, що вкрила камінисту землю.

Фоґельвандер подався з відразою, бо побачив, що ноги його грязнуть у крови... Кинув іще раз оком по печері. Шукав Трохима компанійця... Тут не було його тіла... Рівночасно й гайдамацький пес кинувся в темний кут, вернув відтам, скавулів і видно неспокійний вибіг із печери, нюхом пізнавав сліди, шукав чогось...

Офіцир вийшов із тої печери смерти й золота, відітхнув, щоби покріпитися свіжим воздухом по таких страшних вражіннях.

— Порвиш — сказав Фоґельвандер — пильнуй хлопа, щоби нам не втік. Мусимо його задержати, щоби бути певним, що сього золота ніхто не рушить, аж до нашого повороту. Де пес? — додав, звертаючися до сторожа з янчинецької коршми.

— Шукає Трохима, пане — відповів хлоп — побіг дальше за слідом, он там зник дальше тепер за скалою...

— Пане рітмайстер — відізвався Порвиш — коли Трохим тут був, мусів зімліти або був тяжко ранений, тому то цей пес розумний привів нас тут.

— Деж подівся би?...

— Ось де... — запримітив тепер мужик — певне прочуняв, піднісся і дальше пійшов у дебри, заки пес вернувся... Дивіться пане, тут є сліди крови...

Дійсно від печери вели сліди крови... Фоґельвандер пійшов за тими слідами й стрічав то тут то там загублений дукат, перстень або инший якийсь дорогоцінний предмет... Може тяжко ранений компанієць хотів рятуватися з життям й частю скарбу з місця, на котрім його зрадливо заскочили. Як відходив відси, значив сліди своєю кровю й золотом.

Кількадесять кроків в укритому заломі скелі сліди ці кінчалися. Було на цьомі місци більше крови разом, були часті одіжи компанійця. Видно перевязав тут свої рани, бо відси пропав усякий кровавий слід.

Бімбаша зник зовсім. Вірний пес певно побіг за своїм паном...

Фоґельвандер вернув до печери, щоби ще раз кинути оком на страшний образ... То було побоєвище, на котрім, по всякій правдоподібности, Трохим при помочі Бімбаши поборов трьох ворогів. Чоловік, котрого труп лежав при самому вході печери, входив, видно, до неї перший, але заки міг сам вистрілити, впав від влучної кулі Гайдамаки. Бімбаша видно боровся з другим чорнобородим напасником. А сам Шахін мусів звести смертельний бій з компанійцем... Тіло його раз від разу поколене було ножем; кількадесять глибоких ран було на ньому.

Полудне вже давно минуло— пора було подумати про поворот. Мужик під загрозою пістоля ступав попереду. Не треба було орієнтуватися довго, бо янчинецький сторож з бистротою справжнього сина природи вказував дорогу з ярів на поле. Щойно пізним вечером Фоґельвандер із Порвишем і поводатором вернув до Камянця.

XV.
Закінчення.

Наше оповідання скінчилося на попередньому розділі. Головні особи відіграли свою ролю. Инше оставити би можна уяві читача. Отсей останній розділ можна би назвати зайвим. Та є звичай, що автор, заки попращається з читачами, випроваджує їх поза закреслені границі повісти та про дальшу долю найголовнійших осіб кидає бодай кілька подробиць. Тож киньмо кілька слів про кожду важнійшу постать.

Кілька місяців після описаних подій відбувся у Львові шлюб. Не потребуємо, мабуть, додавати, що молода пара то були: Фоґельвандер і Еріна. В товпі весільних гостей багато було дорогих строїв, але всіх перевисщив дорогоцінностю й блеском самоцвітів східний стрій старця, батька молодої. Про його казочний маєток кружляли по цілому Львові найдивовижнійші чутки. Хоч були ці чутки пересаджені, всетаки мали дійсну основу. Бо Мавродукас був властителем величезного (як на тодішні часи) майна. Був одним із найславнійших купців Сходу, а імення його в усіх европейських столицях зачислювали до першорядної торговельної аристократії.

Фоґельвандер виступив із війська й покинув Львів. Вихований від найперших дитячих літ у Франції, тужив до неї все. Та заки вернув до Парижа, мусів товаришити свому тестеви до Царгорода. Цей пращаючись із купецьким званням, мусів особисто впорядкувати свої численні взаємини на Сході.

Їхали через Мультани. Задержалися в бідній коршмі. Здалека видно було на високій скелі між темними лісами, понурий, самітний монастир. То була Вережанка. Фоґельвандер із жінкою й тестем вирушили вже в дальшу дорогу, коли величезний бурий пес із голосним гавканням перебіг віз і забіг коням дорогу, начеб їх дальше не хотів пустити...

— Бімбаша! — викликнув із счудуванням Фоґельвандер. В цій же хвилі станула при возі якась дивна постать. То був крепкий чоловік, на лиці повно глибоких, загоєних ран, з великою бородою, прошибаючими очима. Зодягнутий був у пошарпану чернечу рясу.

То був Трохим компанієць.

— Го-го! Заждіть-но хвилинку — кликав дуже врадуваний — заждіть-но пане! Ось старий знакомий здоровить вас, Трохим Жир, компанієць!

Щож ти тут робиш ?— спитав Фоґельвандер, споглядаючи на одяг компанійця.

— Ось що роблю, в монастирі сиджу! — відповів Трохим. — Але щож, ці ченці! Дав я їм золота багато... все обіцяли, казали, що попом зроблять; а тепер крутять і циганять. Ані їм згадуй про це, монастир кажуть мені замітати! Але добре й так, що я не дав їм усього, маю цього ще добру купу закопану... гень... у цьому синьому борі, бачите там далеко за монастирем. Жду лише якийсь час, а як мені ніяково буде в Вережанці, пійду геть собі...

Фоґельвандер казав візникові здержати коні. Бо досі візник їхав дальше, хоч помалійше, а Трохим ступав при возі.

Трохим жалувався дальше:

— Гей, гей! паночку! дурні ви були, скарбу не хотіли... Тай так він і марно пійшов... Шахін напав мене при скарбі. Вбив я його, вбив двох його посіпак, маєш скарб, песький сину! Дався й мені в знаки Шахін! Що правда, то правда! Лежав я в тій печері без духа. Як лише розкрив я очи й найшов віддих, почав я зараз виносити золото по трохи, по трохи та ховати в инше місце недалеко. Виносив я цього добру купу... Потім за якийсь час, як чоловік вилизався знову, вернув я по решту.. Ого! що ви на це? Ані золота, ані Шахіна, ані його посіпак! Чари, чистісенькі чари! Шахін із чортом держав. Чорт — його кум, прийшов і взяв їх усіх трьох, а про золото не забув... Господи помилуй!

І Трохим перехрестився...

Фоґельвандер щиро розпращався з Трохимом і казав візникові їхати дальше. Віз виїхав на гладку дорогу, поїхав скоро й оставив Трохима з вірним його Бімбашею позаду...

— — — — — — — — —

Тут слід згадати, що те, що Гайдамака приписував змові Шахіна з чортом, сталося природно, ось так. Фоґельвандер як лише вернув був до Камянця з цієї мандрівки в яруги, зголосився з Порвишем і сторожем янчинецької коршми у команданта Вітте і тут зложив звіт про все. Зараз на другий день вислали там окрему комісію, й відділ війська.

Скарб — хоч уже не був цілий — мав дійсно велику вартість. Зложили його в камянецькій твердині. Цілуж справу віддали окремій комісії. Проголосили, щоби властителі зголошувалися з доказами на власність. Домагання готівки мало хто міг доказати. Летичівському скарбови вернули часть його забраної каси. Волоський господар не одержав нічо. Ціла справа протягалась незвичайно довго, аж вкінці затихла зовсім. Колиб хотіти подати докладну пізнійшу історію цієї части Гайдамацького скарбу, мусіли би ми написати окрему повість...

Згадатиб іще про Порвиша, Огарка й Квача. Мавродукас винагородив їх щедро за вирятування його дочки, Фоґельвандер за вирятування своєї жінки. Кождий з них одержав по пятьсот важких голяндських дукатів. Квач остався в Камянці.

Порвиш плакав наче дитина, як розлучався з Фоґельвандром. Настоював, щоби Фоґельвандер конче узяв його зі собою за слугу до Франції. Але вкінці надумався инакше. Перемогла любов до рідного краю, в рідному селі бажав зложити колись кости свої. Зараз після відїзду Фоґельвандра виступив із війська, вернув до рідного села. Тут при свояках, маючи гарну суму гроша, доживав решту життя.

Веселий Огарок вернувся до рідного села біля Бродів. Оженився і працював на ріллі.

К.......

РУБЕЦЬ ЗАСЛОНИ.

Спомини Конрада фон Гецендорфа.

Чим більше являється споминів і документів про останню велику війну, тим ясніще бачимо, що в тім першоряднім історичнім катаклізмі були ми тільки обєктом. В першу чергу територією, на котрій велися бої, а дальше масою, котра мала давати жовніра, підводи, харчі і мала дозволяти робити з собою все, що було потрібне до переведення великих плянів. Конституція, парлямент, воля народів, все це був фантом, забавка для старих дітей, на далі — кілька одиниць рішало про долю й недолю міліонів.

Це було і в державних народів а щож казати про недержавні, про нас? Нам остається історична лекція, за котру ми заплатили дорогою ціною. „Історія учителька життя", і треба сказати учителька дуже сувора і незвичайно дорога.

А всеж таки вчитися треба. Треба читати спомини і студії людей, котрі за час тієї війни грали передову ролю. До них безумовно належать спомини покійного Конрада фон Гецендорфа, (Aus meiner Dienstzeit 1906—1918, Wien-Muenchen-Leipzig, Nikola-Verlag).

Гецендорф був головно-командуючим австро-угорської воєнної сили, архикнязь Фридрих тільки формально відповідав за її успіхи і невдачі. До того польний маршал Конрад фон Гецендорф, це безперечно найвизначнійший австро-угорський полководець з часів великої війни. І вже те одно надає його споминам окремої ваги. Та є ще й инші причини. Крізь цілий цей великий твір (дотепер 5 грубих томів) сірою ниткою снується смуток і жаль талановитої, образованої, енерґійної людини, котру висунено на чільне становище, зроблено відповідальною за долю держави, династії, народів, а разом із тим спутано по руках і ногах усякими спеціяльно австрійськими „респектами", супроти корони і инших „сильних міра сього", обмотано сіткою інтриґ, амбіцій, віденської каверзи, одним словом — збогачено ґалерію австрійських полководців ще одною траґічною постаттю, лицарем сумного обличча. З тим сумним обличчем відійшов Гецендорф туди, куди вже не доходить дух віденського Бурґу, Шенбруну, Бальпляцу й инших менше або більше сумних місць. Траґедією покійного Гецендорфа збільшає ще смерть його улюбленого сина Герберта, котрий поляг під Равою Руською зараз з початком війни. „Und damit ist das licht meines Lebens erloschen", пише Конрад до ґенерал-адютанта цісаря Франц Йосифа, Больфраса, 17. жовтня 1914 р. Вже 17. жовтня 1914 року австрійський щеф ґенерального штабу годиться на те, що він тільки однодніввка, котру забудуть, як забувають люди число передучорашньої ґазети. Сумніваюся, чи такий прибитий настрій Конрада був доброю ворожбою для Австрії, котрої армія стояла під його проводом, але для споминів він безперечно дуже характеристичний, робить їх ближчими читачеві, який на війну теж дивиться крізь призму болю і жалю.

Гецендорфову книжку „Aus meiner Dienstzeit" читається не без літературного інтересу. Бачимо в ній не тільки вожда, але й чоловіка, людину, котра страдає і то здебільшого не за свої, а за чужі гріхи.

Не знаю, як далеко Гецендорф допровадив свою історію останньої війни, бо так можна назвати ті його спомини.

Перші чотири томи присвячені передвоєнним часам, людям і подіям, від року 1906 починаючи, себто з тої пори, як Гецендорф став грати визначну ролю. Вони цікаві не лиш для істориків і стратеґів, але й для політиків і політикуючого загалу. Багато там дечого, на що ми, звичайні смертельники, дивилися, а не бачили, бо не розуміли. Пятий том це вже війна. Його читається, як історичну повість писану рукою, котра привикла рисувати пляни битв і походів, а до того рукою старця, котрий спішився, бо за стінкою його крісла стояв останній його ворог — смерть. Спішився, бо хотів облекшити свою совість, хотів лишити добру память по собі, хотів дати свідоцтво правді. І це йому здебільшого вдається. Може тільки покищо. Поки історія не скаже свого останнього слова. А вона не спішиться.

Пятий том „Aus meiner Dienstzeit", це ніби передсмертна сповідь прибитого горем чоловіка.

З нього і ми бачимо свою траґедію і можемо дечого навчитися. В першу чергу, що eventus belli semper dubius est.

Гецендорф і Мольтке умовилися, що протягом шести тижнів від початку війни Німці перекинуть на східний фронт значну частину своєї армії. До того часу яких 14 дивізій німецького війска мало через Седльці увійти в Галичину. Гецендорф тримався, як міг. Не щадив що кращих своїх сил, видержував напір без порівнання сильніщої російської армії, посилаючи чимраз більше сил на полудне ґенералови Потьоркові, котрий замісць турбуватися своїм фронтом, пильно дбав про те, щоб коштом Гецендорфа здобути собі у Відні як найбільшу свободу руху, Нагадуються часи колишнього Гофкріґсрату і ясним стає, чому Потьорек загубив дві свої армії.

Німці обіцяної підмоги в час не прислали тому, бо Мольтке на західнім фронті робив рахунок „ohne Wirt".

Числив, що протягом 40 днів Франція буде побита, а тим часом прийшла битва над Марною і перечеркнула цей рахунок. Німці легковажили боєздатність не тільки Французів, але й Англичан, а в війні краще переціньовати, ніж недоціньовати ворога, а найкраще цінити його так, як він є.

І тих 14 дивізій, що мали прийти від Седльців, не приходили, бо для Німців важніща була східна Прусія, ніж якась там Галичина. „Тримайтеся!" І на галицьких боєвищах витратив Гецендорф що кращі свої частини, і що кращі офіцерські кадри, від майора в долину.

Колиж катастрофа над Марною показала, що війна на західнім фронті не може бути покінчена одним махом, тоді Гецендорф радив, щоб її зліквідувати на сході а опісля усі сили повернути на захід. Але на це не хотіли згодитися ні Мольтке, ні Фалькенгайн, хоч Гінденбурґ і Людендорф прихильно ставилися до плянів австрійського польного маршала. Булц вони тої самої гадки, що він, а саме, що війну з Росією треба і можна скоро покінчити, щоб мати одну руку свобідну. (Ґенерал Ґольц хотів негайно післати на схід пів міліона армії). Але голос Мольткого мав тоді більшу силу від слова Гінденбурґа, хоч для німецького народу імя Мольткого було тільки пригадкою 1870 року, а імя Гінденбурґа набирало значіння національного героя. Між Мольтким і Фалькенгайном з одного боку, а Гінденбурґом і Людендорфом з другого лежали, як глибокий рів, так звані „впливи". (Макензен був тільки полководцем). Так само між Гецендорфом і його плянами стояли Тіси, Берхтольди і всякі Потьорки. Між ним і рішаючими чинниками у Відні зарисовувалися чимраз більші ріжниці, а до того поглиблювався рів між союзними арміями, німецькою і австро-угорською. Наближалася катастрофа, котра скінчилася упадком династії Габсбурґів і Гогенцоллернів і перерисуванням карти Европи. Дальші перепетії тієї світової драми малиб бути дальшим предметом книжки Гецендорфа.

Не знаємо, чи скінчив її. Але й історія не скінчилася і книжка Конрада фон Гецендорфа не втратила своєї ваги.

Historia vitae magistra.

Б. Л.

Катальоґ Книгарні „Свободи"

"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

СЛІВЦЕ ДО НАШИХ ПОКУПЦІВ

Хто більше читає той більше знає.

Се вже неоспоримий факт, що народи, які сьогодня стоять висше культурно, завдячують се просвіті, — і читанню книжок. Вони не жаліли гроша на піддержане своєї літератури, не жаліли часу на читанне книжок, не дивились обоятно на просвітні потреби. Не диво отже, що й піднеслись висше від инших народів. — Нам треба памятати се, що й вони колись стояли низше, тому перед нами так само отворена дорога до більшого поступу як у них. До сього не запізно. Одначе сього ми потребуємо зараз, а не колись. На світі красше стане, если народи будуть менше більше однаково стояти культурно і просвітно, бо тоді один буде мусів другого рівно трактувати. Читайте отже книжки і то читайте найбільше, а будучність перед Вами.

ДЕ СВІДОМІСТЬ, ПРОСВІТА, ПОСТОЯННІСТЬ — ТАМ СИЛА!

Всі члени Українського Народного Союза повинні памятати при купні книжок, що весь прихід з книгарні „Свободи" остається в їх організації, себто в руках самих членів та членкинь У. Н. Союза.

Товариства, Братства й Сестрицтва Українського Народного Союза повинні памятати при замовлюванню книжок і друкарських робіт, що, замовляючи сі книжки й роботи в друкарні „Свободи", дають заробляти своїй власній організації, себто збогачують самих членів та членкинь У. Н. Союза.

КНИЖКИ РІЖНОГО ЗМІСТУ.

(Твори зазначені звіздкою (*) є друковані в Америці, зглядно в Канаді; твори зазначені хрестиком (†) вийшли друком у старім краю; твори без жадних знаків є видані „Свободою").

† **Абатеса ді Кастро,** оповіданне, Стендаль, пер. С. Пащенко 40
* **Абу Касимові капці,** арабська казка І. Франка 30
* **Амалюнга або дочка дебрів,** оповіданнє з часів боїв між Европейцями й Індіянами 20
Американські трости. — Ковбок (казка). — Еміґранти. — Дні нашої слави і недолі 15
† **Андріян і Антіной,** роман, Ґ. Еберс, перекл. М. Троцький, два томи 95
† **Аритметичні правила** А. Чепіги (перерібка В. Верниволі) 20
† **Байки Езопа** для української молодіжи, переповів Л. Селянський, з 4 ілюстраціями, брош. 20, опр. 30
† **Байки Івана А. Крилова** в переспівах і наслідуваннях Богдана Лепкого, з портретом автора, передмовою Б. Л. й ілюстраціями 20
† **Байки Івана де-ля Фонтена,** переклав Л. Селянський, брош. 20, опр. 30
† **Байки Левнпя Глібова,** з портретом автора, передмовою Б. Л. й ілюстраціями 20
* **Байки небилиці** 10
* **Батьківщина й инші оповідання,** Ів. Франка 25
* **Библійни повісти изъ старого и нового Завіта (съ образками),** написани священикомъ О. Л., опр. 1.50
† **Біблія,** святе письмо старого і нового завіту мовою русько-українською, переклад П. О. Куліша, І. С. Левицького і д-ра І. Пулюя, в полот. оправі 3.00
† **Біля машини,** оповідання В. Винниченка 10
* **Блискавиці,** суспільна студія і Жовнірські оповідання, Мих. Яцкова 50
Богдан Хмельницький в Галичині (2 ілюстрації). — Письмо (6 ілюстрацій). — Фляшка горівки. — Не в добрий час (4 ілюстрації). — Дні нашої слави і недолі 15
* **Боги жаждуть крови,** нап. Анатоль Франс, з французької мови переклав О. Пашук 75
* **Борба світів** В. Велса 40
* **Боротьба о сонце** 5
* **Борці за правду,** повість А. Кащенка 50
† **Борці за правду,** історичне оповідання А. Кащенка, видання 4-те 45
* **Борба Українського Народу за волю і незалежність.** Огляд подій за рр. 1918, 1919 і 1920, і як будувалась Українська Держава. Написав Д. Долинський 1.00
† **Брати Моуглі,** оповідання з життя дитини між звірями, Р. Кіплінґа (переклав Ю. Сірий) .... [illegible]
* **Буквар для дітий першого року науки** (Народна Школа, перша часть), опр. 30
* **Буквар Дм. Андрейка** 50
* **Варвара Убрик,** опов. з життя в монастирах 40
* **Варіят з 1906 року.** — 2. **Вірші.** — 3. **Між бурливими филями,** драма на 4 дії, В. В. Бабієнка 35
Весела бандура, повний збірник веселих і жартівливих пісень і приспівів до музичних інструментів і танців 50
Весела книжочка, з 17 образками. Гумористично-сатиричний збірник для сумних людий 35
* **Ветеринар,** або як лічити і плекати домашні звірята, зібрав і перевів після українських і англійських видавництв М. М. Белеґай, з ілюстраціями 60
* **Вечері на хуторі біля Диканьки,** повістки Миколи Гоголя 15
„Верховина", сольова пісня з акомпаніяментом фортепяна, уложив Мих. Зазуляк 50
† **Вибір поезій,** О. Федьковича 10
* **Віддячився,** оповідання з козацької давнини, А. Чайковського 1.00
† **Відмолодження,** після д-ра А. Штайнаха написав Петро Франко, з образками 10
† **Відродження,** роман Льва Толстоя, переклав Василь Сімович, з портретом автора і з передмовою перекладчика. Друге, виправлене, з текстовою реставрацією Б. Боднарського зрівняне видання. Три частини в двох томах. Брош. 2.25, опр. 2.75
† **Від себе не втечеш,** оповідання Марка Вовчка 20
Вільний чоловік і инші оповідання, Ст. Костіва 40
Вічевий співаник 5
* **Вічний Жид** 10
† **В затінку й на сонци** та инші оповідання, нап. Юрій Кміт, брош. 35, опр. 50
* **В неділю рано зілле копала,** оповідання О. Кобилянської 75
Вода в природі. — **Уміркований та щирий,** В. Винниченка. — **Заграй.** — **Останки „Фортуни".** — **Дні нашої слави і недолі** 20
† **Вступ до метафізики,** нап. Анрі Берґсон, пер. Евген Яворовський 35
* **В тумані,** оповідання, Л. Андреева 20
† **Всесильний долар,** оповідання А. Хомика, пер. Н. Суровцова 45
† **Гайдамаки** Тараса Шевченка, видання ілюстроване артистом А. Г. Сластьоною, велика настільна книга (13x17 цалів), в карт. оправі 3.50, в полот. оправі 5.00, в люкс. оправі 6.00
† **Гайдамаки** Т. Шевченка 50
* **Галицькі анекдоти,** гумористичні оповідання, Мст. Руса 10
† **Галичина в життю України** др. М. Лозинського 25
* **Галка смерти.** Свобідно за Марк Твейном переклав В. Держирука 5
* **Гарна історія о терпеливій Олені, донці Антонія, турецького цісаря з Константинополя** 20
Гаси огонь, поки не розгорівся й инші оповідання 20
* **Герой капіталу** Аптона Сінклера (переклала Н. Романович) 30
Гетьман Мазепа. Дуже поучаюча книжка з ілюстраціями 25
* **Гіпнотизм і суґгестія в 2-ох частях** 40
† **Голод,** оповідання, В. Винниченка 5
† **Гордий царь, Про царенка Івана та чортову дочку,** українські народні казки (зі збірника І. Рудченка), з 5-ма малюнками Ю. Магалевського 20
† **Гостинці,** збірка фейлетонів, Миколи Синєжупанця 25
† **Граматика української мови** для самонавчання та в допомогу шкільній науці. Друге видання з одмінами й додатками. Написав др. Василь Сімович. Брош. 3.25, в полот. оправі 3.75
* **Грішники,** роман-хроніка, О. Я. Кониського 80
* **Гумор і сатира** 25
† **Гумористи,** нап. А. Аверченко, пер. з російського, брош. 20
Гуцули й Гуцульщина Г. Хоткевича 25
Ґеновефа, оповіданнє про княжну невинно засуджену на смерть 30
† **Ґеновефа,** оповідання для народу, переповів Антін Яворівський, з численними образками 35
† **Ґолем,** оповідання, Ґ. Майрінка (переклав В. Левицький). Брошур. 1:25, в оправі 1.50
* **Дарвінізм** Еміля Ферріера (переклад з франц.) 80
Два брати (з байок) Братів Ґріммів 15
* **Два мужі — одна жінка,** оповідання Е. Золі (переклав Ом. Ревюк) 20
* **Дві могилі,** оповідання з сибірського життя І. Королевського 10
* **Дві староруські повісти про св. О. Николая,** нап. др. В. Щурат, з 3-ма ілюстраціями 10
* **Девять братів і десята сестриця Галя,** Марка Вовчка 20
† **Девять братів і десята сестриця Галя,** оповіданне Марка Вовчка 20
Де любов, там і Бог, оповіданне, гр. Л. Толстоя (переклав Ю. Сірий) 15
† **Дещо про гроші** 10
* **Діявольська справа,** або Як ксьондз Шмідт замордував Анну Авмілер 25
* **Для домашнього огнища,** повість, І. Франка 85
* **Доля України,** вірші, Дм. Штоґрина 35
* **Домашна кухня,** або як варити і печи, Леонтини Лучаківської, в оправі 1.00
* **Домашний лікар,** М. М. Белеґая 75
† **Достойно есть,** збірка в Шевченкові роковини 15
† **Думки Тараса Шевченка** 20
Дяк, оповідання, Марка Вовчка 20
† **Дужим помахом крил,** роман А. Крушельницького. Перший том 45 цнт., перший том друга частина 45 цнт., другий том перша частина 50 цнт., другий том друга частина 50 цнт. Всі чотири книжки 1.90
* **Еволюція в образках,** Д. Гирда 1.25
* **Евстахій,** повість з перших віків християнства, Хрістофа фон Шміда 80
† **Електричність,** Н. Р. Кемпбела 35
* **Есперанто,** український підручник міжнародної мови 40
* **Єзуїтська преподобниця,** історичне оповіданне, Ор. Левицького 25
* **Єлисавета, мучениця на царськім престолі,** з німецького переклав М. П. Б. Ясенівський 60
* **Жителі Марса,** Вол. Ґериновича 10
Життє, зарібки, організації і т. п. в Злучених Державах 15
* **Житепись чорта,** М. Шустакевича 15
Жінка і її значіння в суспільнім життю. — Сільський хірурґ (3 ілюстрації). — Смерть отамана. — Дурень. — Дні нашої слави і недолі 15
Жовнір; Оферма, оповідання з військ. життя 10
† **Завдання нової школи,** нап. др. Густав Вінекен 10
За вольности України Яр. Весоловського 5
† **Заліся,** повість Осипа Маковея, друге справлене видання, брош. 1.00
† **Замітки про сільське господарство** Вол. Нікольського 35
† **Записна книжка,** оповідання, В. Винниченка 5
* **Запорожська слава,** історичне оповідання, А. Кащенка 50
† **Запорожці,** казка Івана Нечуя Левицького 20
* **За рідний край,** оповідання з часів Хмельниччини, Н. Бурлаки 30
За сестрою, оповідання з козацької старини, Андр. Чайковського 35
† **Захар Беркут,** образ громадського життя Карпатської Руси в XIII. віці, повість Івана Франка, опр. 1.50
† **Збірка „Вільного Слова"** за перший рік видання в полоні 1916 року 10
* **Збірка оповідань для української молодіжи** 40
Збірка повісток 10
† **Збірник народних пісень і дум,** брош. 50, опр. 65
† **З вершин і низин,** збірник поетичних творів Івана Франка. В додатку „Зівяле листе" й „Великі роковини". У біографічнім нарисі Івана Франка (нап. Василь Верниволя) є 14 ілюстрацій, в оправі 3.40
† **Звідки взялися і що значать назви „Русь" і „Україна",** др. Л. Цеґельського 30
† **З Дніпра на Дунай,** оповідання для юнацтва з часів скасування Запорожської Січі, А. Кащенка, видання 3-те 40
† **Земля,** повість Ольги Кобилянської, опр. 2.00
З життя первісного чоловіка, про життя первісних і сучасних дикунів 35
† **З журбою радість обнялась,** збірка віршів, О. Олеся 60
† **З культурного життя України,** нап. др. Зенон Кузеля 10
* **З ласки родини,** повість в 3-ох частях, др. А. Чайковського 1.50
† **Змагання,** оповідання, А. Крушельницького 90
Знанне життя, др. С. Демидчука 30
† **Зоольоґія** для вищих початкових шкіл та ґімназій з багатьома малюнками та барвними таблицями, нап. др. Іван Раковський, брош. 50 опр. 75
З років війни, сатиричні ілюстрації з европейської війни, оповідання і инше про старий край і Америку 30
* **З теренів европейської війни,** що діялось і діесь в нашім рідним краю 50
* **З фільозофії політики,** нап. др. А. Крістензен, пер. Мих. Лозинський 65
† **Знак чотирох,** дитективний роман, нап. Конан Дойл 75
* **Іван Дурак** та инші оповідання, ґр. Л. Толстоя 25
* **Іван Франко,** біографічно-літературний нарис 20
* **Із звірячого царства,** перша сотня найкращих казок. Зібрав В. Держирука 20
* **Ікона Пречистої Діви,** оповіданне для народа, нап. Хрістоф фон Шмід, пер. Вас. Мереньків 10
Ілюстрована збірка. Вуси (3 ілюстрації).—Катерина (3 ілюстрації). — Нін і Семіраміда (2 ілюстрації). — Лист турецького султана запорожським козакам. — Відповідь запорожських козаків турецькому султанови (1 ілюстрація). — Алькоголізм і діти 20
* **Ілюстрована історія України в 2-ох томах,** М. Грушевського, в оправі 3.25
* **Ілюстрована свята інквізиція,** страшна смерть за віру в Бога 50
* **Ілюстроване українське письменство в житеписах,** др. М. Пачовського 35
* **Індустріяльний юніонізм** Даниїла де Леон і **Промова** В. Дебса 25
† **Інститутка,** оповіданне Марка Вовчка 20
* **Історія боротьби віри з наукою** Дж. Дрепера (переклав з англійського М. Павлик) 1.50
† **Історія Греції та Риму** для школи й самонауки, з 46 малюнками й 3 картами, написав М. О. Ковалевський 65
Історія заложення Злучених Держав Північної Америки. — Самсон. — До тих, що сміються з пяної людини. — Як Сніжка щось по ночи водило і що то було? (1 ілюстрація). — Бог на землі (індійська казка). — Свати. — Дні нашої слави і недолі 15
* **Історія Московщини до Петра Великого** 40
* **Історія о золотокрилім лицарю** 10
* **Історія про гарну Магельону,** оповіданне з давних часів, і Про злодія у селі Ґаківниці, оповіданне, П. Куліша 25
* **Історія про Луця Заливайка,** Ів. Наумовича 30
* **Історія про сироту Івася** 20
* **Історія України-Руси,** з образками, нап. Олександер Барвінський, з додатком ґеоґрафії українських земель 40
† **Історія української громади в Раштаті,** нап. Омелян Терлецький, з ілюстраціями 1.75
† **Казки братів Ґріммів,** з переднім словом, портретом автора і малюнками в тексті 20
† **Казки братів Ґрімм в чотирох томах з 180 малюнками,** том I. 60
† **Казки Вільгельма Гауффа, з 86-ма малюнками,** частина перша (шість казок) 60
† **Казки Вільгельма Гауффа, з 82-ма малюнками,** частина друга (пять казок) 60
Казки про Циганів 10
† **Казки Бехштайна,** ч. 1 50
† **Казки Бехштайна,** ч. 2 50
† **Кайдашева сімя,** повість Івана Нечуя Левицького, з портретом автора і з передмовою Василя Верниволі, опр. 1.50
* **Каменярі,** журнал студентського кружка за рік 1919 .... 1.00
* **Камінна душа,** повість, Гната Хоткевича 1.50
* **Карл Маркс,** його життє і наука, Еміля Гекера 15
* **Кармелюк і Невільничка,** оповідання Марка Вовчка 20
† **Кармелюк, Невільничка,** народні оповідання Марка Вовчка 20
* **Катихизм** християнсько-католицької релігії, третий наклад 30
* **Кльод Ґе** і другі оповідання 20
* **Кляса проти кляси,** Л. Мартова 5
† **Книжка про Німеччину.** Німецький край, німецька праця, німецька культура. З причинками звісних осіб німецького життя і з багатьома ілюстраціями. В картон. оправі 1.00
* **Кобзар** Т. Шевченка (в 1-ім томі) 1.00
* **Кобзар** Т. Шевченка (в 2-ох томах) 1.50
† **Кобзар Тараса Шевченка,** з портретом автора, сторін XVI+707, опр. 2.50
* **Козацька пімста,** оповідання з козацької старовинни, А. Чайковського 30
† **Козацька помста,** оповідання з козацької старовинни, Андрія Чайківського, друге видання 40
* **Коли війшло сонце,** оповідання з 2.000 року, П. Крата 30
† **Коляди** або пісні на Рождество Христове, одиноке на народню мову поправлене видання 20
Коляди і щедрівки на Різдво Христове і Богоявлення, з додатком пісень страстних, воскресних і инших пісень церковних 25
† **Контрасти,** нарис. В. Винниченка 10
* **Коротка історія біблійна,** Старий і Новий Завіт 50

ВКАЗІВКИ ДЛЯ ЗАМОВЛЯЮЧИХ КНИЖКИ: — Кождий замовляючий книжки повинен виписати виразно всі титули книжок, які йому подобались і обчислити загальну належитість за книжки. Гроші належить посилати через почтовий або експресовий моні-ордер. Книжок на C. O. D. не висилається. Адреса замовляючого мусить бути написана як найдокладнійше. Мешкаючі по малих місцевостях повинні при замовленню книжок посилати 10 центів на реджістер. За недоручені книжки, коли замовляючий не прислав на реджістер 10 центів, книгарня не відповідає. — Замовлені книжки висилаємо відворотною почтою. Гроші належить посилати наперед.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ХОТЯТЬ ЗАНЯТИСЬ РОЗПРОДАЖИЮ КНИЖОК, ДАЄМО ЗНАЧНИЙ ОПУСТ.

Гроші належить посилати на почтовий або експресовий моні-ордер на імя, яке подаємо у повнім адресі.

„SVOBODA", 83 Grand Street, Jersey City, N. J.